

Utförligare kommentarer till översättningar - excerpter

Rev 2012-04-17; 2012-07-22

Inledande - och efter hand kompletterande - studier som legat till grund för artiklarna

Se även kortfattade excerpter/kommentarer i artikel 3

Första boken *****

I:60

”...Birka är götarnas stad och belägen mitt i sveonernas land, inte långt från det tempel som heter Uppsala. Här bildar en vik (*freti*) av det hav som kallas det baltiska eller barbariska en hamn, som vetter mot norr och som är välkommen för de vilda folk som bor spridda runt detta hav (*sinus*), men som är mycket riskabel för dem som är oförsiktiga och obekanta med nejden. Innevånarna i Birka hemsöks ofta av angrepp från de i trakten talrika rövare och då de inte kan stå emot dessa med vapenmakt, försöker de att med list bedra sina fiender. De har blockerat havsviken (*sinum maris*) på en sträcka av över hundra stadier genom osynliga stenmassor och gjort infarten riskfylld....

In quo loco sinus quidam ejus freti, quod Balticum

freti = sund – ej vik; ejus (-modi) = förslag: ett slags sund.

alldeles utmärkt beskrivning. Sundet var troligen inte helt segelbart. Enl Adam hade Birkaborna blockerat havsviken ... genom osynliga stenmassor

ego: kanske handlar det om *landhöjningsfenomenet* ???

Om stenmassorna var osynliga på Adams tid, borde de ha blivit synliga för länge sedan.

BS-kommentar - tidig

... ”bildar EN vik” Detta kan inte gälla Mälarens utlopp i Stockholmstrakten. De fem vattenlederna i Stockholmsområdet kan inte ha uppfattas som EN vik, de var ju stora sund mellan en otrolig mängd öar i en skärgård som då också omfattade hela nuvarande Mälaren. Birka hade anlagts på en plats som var bäst skyddad mot utländska sjörövare (= vikingar, se Assur) Den normala infarten för handelsmän var Södertäljeleden. Den kunde mycket väl uppfattas som en vik in mot Svitjod. Dessutom är den ritad mot norr, precis som Björn vill ha det för att han skall kunna använda Adams text som argument.

Stockholmstraktens sund utnyttjades naturligtvis som in- och utfartsvägar när man skulle färdas från eller till Ryssland. Men det var svårnavigerade vatten. Om det kom in fientligt sinnade inkräktare tändes världkasarna och försvaret mobblerades och plundrare kunde många gånger stoppas på den långa vägen fram till Birka. Som bekant blev Birka till slut plundrat. De som tog vägen in mot Birka via Södertälje kunde lätt kontrolleras. Det var en trång passage och under slutet på Birkatiden var det troligen nödvändigt att dra fartygen över land på känt vikingamanér.

I:60

Adam av Bremen och Södertäljeförbindelsen med Mälaren.

”Här bildar en vik av det hav som kallas det baltiska ... en hamn som vetter mot norr”

Ytterligare ett exempel på vilseledande översättning från den latinska texten eftersom en sannare översättning ger en annan fortsättning på Adams berättelse om de geografiska förhållandena i 1000-talets Sverige. Avsnittet är också Adams första omnämnande som behandlar hans omtalade ”baltiska hav”.

freti / fretum. betyder *sund* –

'vik' nämns inte alls i lexikonet, däremot *ström*; som sista alt. b) i allm. 'hav', vilket inte kan användas här efter som Adam beskriver ett mycket speciellt sund. med tillagda orden:

quidam som 'tillsammans med substantiv / adjektiv bildar ett begrepp, mildrande ett djärvt uttryck' = 'så att säga', 'liksom' eller 'ett slags'

eius: eius-modi = 'så beskaffad', 'dylikt'

se Nordling.Carl_I-60_eng.kommentar.doc

Nordenkartan i Olaus Magnus Nordiska folkens historia

är att betrakta som "Ett Nordens kommunikationer" (*SJ:s forna bestseller "Sveriges kommunikationer"*)

Kartan bekräftar att Adam av Bremens beskrivning av Tälge-passagen **fungerar (är beskaffad) som ett slags sund så att säga.** = ström. Det är inget verkligt sund på grund landhöjningen men funktionen är densamma, således en sjöväg kombinerad med ett dragställe eller transportställe till den havsvik som inte förrän i början av 1300-talet verkligen blivit en insjö.

Viktig förklaring "Att förtydliga kartan = att förtydliga läsningen / användningen av kartan *inte göra kartan mer naturtrogen / riktigt utan bättre användbar*

Barents karta 1598

"Furusundsleden" – stora infarten mot Stockholm

Olaus Magnus 1567: Mälaren inlopp förstörat vid Södertälje – förminskat vid Stockholm

Ordet makt över tanken:

Svenbergs ensidiga användande av ordet "havet" när Adam har använt 4 olika ord

OBS är ej historiker – Har historiker (Nyberg?) påverkat honom, så att han ej "fått" tillfälle att nyansera texten enligt latinets nyanserade beskrivning av sundet, som ett sund så att säga

Obs särskilt Adams första användning av 'baltiska havet" i I:60

freti är sund - ej vik

Birka-avsnittet - Södertäljeleden

Att Birka nås vid färd mot norr – framgår av 1567 år karta

ego: är det havet eller hamnen som "vetter mot norr", hur är ordvalet i latinska texten.

De osynliga stenmassorna som Adam hänvisar till borde efter landhöjningen nu ligga ovanför nuvarande vattenytan. Om så vore skulle det för arkeologer vara lika lätt att skilja dem från gravrösen som från odlingsrösen.

Det är naturligtvis *landhöjningen* som ligger bakom det som Adam hört om att Birkaborna skulle ha blockerat havsviken.

Det är uppenbarligen den redan stängda Telgevägen som Adam istället uppfattar som skapad till skydd mot inkräktare? Leden är ju "blockerad på en sträcka av över hundra stadier" enligt Adam (Ambrosiani 18 km). Jag tror att dessa "stadier" helt är naturens verk. Skulle birkaborna verkligen haft tekniska / personella möjligheter att förverkliga en sådan blockering.

(Dessutom skulle deras sänkningar av exempelvis stenlastade båtar lätt kunna återfinnas. Sedan tiden då Birka övergavs tycker jag landhöjning redan borde ha avslöjat sådana grynnor som skulle ha stoppat vikingatidens grundgående fartyg. Man talar ju en landhöjning på omkring 5 meter sedan dess!

Ambrosiani säger också i "Birka – Vikingastaden" 1991, att stenmassorna närmast borde vara "en god beskrivning av en skärgård rik på grynnor och undervattensgrund."

Glöm inte bort: **Tacitus** beskrivning av de **goda sjöfararna 1000 år före Adam**

Då var Södertäljeleden känd ute i Europa. Tacitus 'svenskar' bodde på öar ute i norra oceanen, där de bl.a. vid Rösaring dyrkade Nerthus färdandes i en täckt vagn.

Rösaring ligger längs den tidens "riksetta" upp mot Uppsala, Valsgårde, Vendel med sina järnförekomster

Här vill jag erinra om de arkivaliska upplysningar om Södertäljeleden vi har.

_ uppgrundad redan kring år 0.

På vikingatiden var uppgrundningen till nytta för handeln. Sjörovare kunde inte överraska.

Seriösa sjöfarare tog sina varor landvägen "de 18 km" som nämns av Adam. Antingen genom att få draghjälp eller att "systemet" höll mindre båtar till förfoganden för vidare färd i till olika platser i havsviken fram till början av 1300-talet eller "stagnum"-upplysningen 1286

Närmaste vägen "från utlandet" till "Svitjod = landet norr om Mälarmviken" gick - väl dokumenterat - via Södertälje. Det framgår av Rannsakingarna på 1670-talet

Tälje – synnerligen lämplig/använd för transitohandel – Färdväg - Barents karta!

Många **argument för att 1567 (bl.a.) års karta har så breda sund**

_ handelsmännen släpade inte sina båtar över Södertälje-näset – transporterades till andra båtar i havsviken Mälaren

_ stängdes ganska tidigt – en fördel för Birka som inte så lätt kunde överraskas av rövare

_ om man fritt kunna segla in i havsviken "mälaren" hade inte Birka kunnat uppstå

_ den bebodda delen av Svitjod, som var värd att plundra fanns ovanför den ensamma, trånga passagen vid Almarestäket.

_ befolkning hjälpte till att transportera varorna – jfr Aschaneus: "kalmare kånkare"

_ de ställde båtar till förfogande på Mälarsidan

_ Tälje blev mötesplats vid politiska och kyrkliga förhandlingar

_ jämför med Dävensö där två medeltida riksmöten ägt rum

_ **redan Adam av Bremen känner till Täljes stora betydelse i mitten av Mälaren**

_ man kunde alltid räkna med fartyg för vidare färd till andra ställen i den stora Mälaren

_ **på 1500-talet försöker Stockholms borgare att stoppa transitohandeln vid Tälje**

_ **förbudet för transitohandel förnyades av de efterkommande regenterna**

_ 'Adam av Bremen: havsviken bildar en utmärkt hamn för befolkningen'

Staden är ännu idag på grund av sin belägenhet till stort gagn för många.

sid. 108

_ **I Rannsakingarna** (1600-talet) **talas utförligt om Södertälje:**

_ **Södertälje:** "Icke ähr heller okunnigt Suder Tellie stadh wara belägen emellan Saltssiön och freska mälaren, skön Seglation, till, och fordom berömmelig handelss stadh öfvergått andra uppstädher (*handelsstäder*) i mälaren af handel, emedan skepen inkommo af Saltssiön (*och fick*) sitt godhz uthlastadt, strax i andra farkoster i Mälaren inlastat, detta communiserat medh uppstädherna i heela Mälaren och ähnnu i dagh för situation skull at blifva en sådan handelsstadh mongan till stort gagn wähl skattandes"

Andra boken *****

II:18

... [Sachsens gräns löper sedan utmed denna (flod) ända] till den skytiska havsbukten (*mare*) och det hav man kallar **Östersjön**

Om detta havs (*freti*) natur har *Einhard kortfattat skrivit* i kejsar Karls levnadsbeskrivning bl.a. följande: (se under H19)

... *Scythicum et mare, quod vocant orientale delabitur*

delabor = härröa; vocant = benämnt = voca bulum

II:19

”Från den västliga Oceanen”, säger han, ”sträcker sig mot öster med okänd längd och med en bredd som ingenstädes överstiges 100 romerska mil och på många ställen är mindre, ett hav, (*sinus*) runt vilket många folkstammar bor.

Sinus, ait, quidam ab occidentali oceani orientem

II:21

Slavernas land som är tysklands största landskap, bebos alltså av vinulerna, som förr kallades **vandaler**.

II:22

(s.79)

Junne: Om man så seglar iväg från denna stad kan man *på 14 dagar nå Novgorod*. Dess huvudstad är Kiev, en medtävlare till kejsarstaden Konstantinopel

Danerna och sveonerna bebor havets norra strand

II:58

Olov Skötkonung

II: 60

Olav den helige

Han blev kanske mördad

Fjärde boken

IV:1

Beskrivning av Nordens öar

Förklaring till Adams påstående i K 4 att om man reser från Jylland till Fyn håller man rakt mot norr. Utgångsläget är Hedeby/ Slien/Schlesien. Han har i Kap 1 sagt på tal om Jylland: Landvägen skyr man på grund av bristen på ätbara produkter.

Det ligger vid en **vik/sund= freti** av Östersjön , som invånarna kallar Slien

Från dess hamn brukar skepp löpa utja ända till det grekisk-katolska landet.

IV:3

Beskrivning av Helgoland.

IV: 4 - Fyn

Från Jylland kan man överallt lätt nå Fyn

Obs I kap 1-3 talas om Jylland – framförallt södra delen med Slien, Hedeby, Schelsien, floden Eider. Han säger också att man skyr att resa landvägen Från Slesvig till Ålborg behöver man 5-7 dagsresor. ”Man skall komma ihåg att om man reser från Jylland till Fyn håller man rakt mot norr” Det är alltså sjövägen det gäller när han säger att Fyn ligger norr om Jylland = sydligaste delen, när han säger att man skall hålla rakt mot norr för att komma till Fyn.

IV:5

”Ön Själland, som är mycket stor, ligger i en inre **bukt =sinu** av det baltiska havet. Denna ö, som är berömd såväl för sina mäns tapperhet som för sin fruktbarhet, är två dagsresor lång och nästan lika bred. Dess mycket stora samhälle är Roskilde, Danernas kungasäte. Denna ö ligger lika långt från Fyn som Skåne, och överfarten till dessa tar ett dygn. Den har i väster Jylland, samhällena Århus och Ålborg samt Vendel. Men i norr, där **den** är öde, har den det norska havet. I söder däremot ligger det förut omtalade Fyn samt den slaviska havsviken. I öster vetter den mot en utskjutande del av Skåne, där samhället Lund är beläget.

OBS Inget väderstreck anges för Århus, Ålborg och Vendel. De ligger helt enkelt på Jylland. Där Weibull ändrat **den** till **Själland**. se utförlig utredning Norra Jylland vetter mot det utskjutande Skåne (Skandia?)

Weibull opponerar sig mot att Jylland skulle ligga väster om Själland

Eklom – **okompetent** yttrande sid 283. ”Adam påstår att Århus, Ålborg, och Vendsyssel ligger väster om Själland. (obs det **är i första hand Jylland som ligger väster**) han yttrar sig inte om de andra 3,

OBS. Adam yttrar sig bara: Den har i väster Jylland, (*med?*) **samhällena** Århus, Ålborg, Vendsyssel

IV:7 s 207

Skåne är 2 gånger så stort som Själland.....

Skåne är den yttersta delen av Danmark och utgör en halvö. Det är nämligen omgivet av hav på alla håll med undantag av en sammanhängande landarm i öster, som utgör gräns mellan sveonernas land och Danmark

not 600: Adam är beroende av klassiska författarna (?) dvs den modell jag förespråkar

rätt enligt den gängse metoden ända in på 1300-talet att beskriva länders lägen lineärt i förhållande till varandra (ej 2-dimensionellt) Se Carignanos portolankarta från 1320-talet där hela Östersjön är en havsvik i väst-östlig riktning

OBS det är inte skandinaviska halvön som är liggande i väst-östlig riktning.

Det bevisas av att Adam placerar Värmland norr om Västergötland.

Sverige kommer inte med på den lineärt framställda kartan förrän man passerat Blekinge.

Sverige placeras således öster om Blekinge trots att det i själva verket ligger norr Skåne-Blekinge=(Danmark)

Placeringen i öster är den verkligt stora stötestenen för Lauritz Weibull, som menar sig här se Adams otillförlitlighet när det gäller väderstreck. Det andra är när Weibull inte förstår att Adam har menat att Fyn ligger söder om Jylland. Det är antingen något fel i originaltexten (som inte finns kvar) eller en språklig felskrivning någon gång vid de många kopieringarna av Adams text

när den skandinaviska halvön ”flyttas ned åt höger” så att Baltiska havet går Väst-Öst

IV:10-a s 211

Det baltiska havets beskaffenhet

Här påpekar Adam att det, som 1984 års översättning benämner ’det baltiska havet’, är ett sund som felaktigt blivit kallat vik (bugt dansk översättning år 2000) av befolkningen som bodde längs stränderna.

... lämpligt att säga något om det baltiska havets (*Baltici maris*) beskaffenhet. Eftersom jag tidigare på tal om biskop Adaldags Gesta har omnämnt detta hav (*freti*) med utgångspunkt från Einhards skrifter, vill jag nu som närmare utläggning fylligare framlägga vad denne i korthet omnämnde. Det är en havsbukt (*sinus*), som sträcker sig från västerhavet mot öster. (*orientum*). Av dem som bor vid denna bukt (*sinus*) kallas den den baltiska (*Balticus*), eftersom den sträcker sig som ett bälte ett långt stycke genom de skytiska länderna ända till de grekisk-katolska länderna. Samma hav benämns de vilda folkens hav (*mare Barbarum*) eller den skytiska havsbukten av de vilda folk som bor vid det.

.....
Tillägg 2012-02-22

Närmare kontroll bör göras av meningen: orden: **inquit quidam**

sinus, inquit, quidam ab occidentali oceano oritentem versus porrigitur

inquit = ojämn; a) ojämn, olämplig; besvärlig, b) överdriven, för stor / för liten,

c) orättvis, partisk, med rättmätiga el. orättmätiga medel; d) illasinnad; e) missnöjd

iniquitas = svårighet; orättvisa; överdriven stränghet;

Bakom vilka ord döljer sig något av dessa inskränkande uttryck i såväl svenska (1984) som danska översättningen (2000)?

Mitt förslag:.

Det är ett slags sund, oriktigt kallat havsvik, som sträcker sig från västerhavet mot öster

.....
Förklaring (som inte Weibull kände till):

Sverige/Skandinavien ”flyttas ner” öster om Danmark/Blekinge enligt tidens sed att beskriva landskapet lineärt. Dvs så som en sjöfarare ser landskapet vid färd längs kusten. Viken sträcker sig mot öster: på vänstra (norra) sidan ser man först det danska landet = nuv. svenska västkusten och sydkusten fram till och med Blekinge. Därefter ser man den sydligaste delen av Sverige, dvs Småland med Västergötland väster därom. Färden går sedan längs svenska östkusten. I det Baltiska havet har man nu kommit fram till den omtalade breda bukten (100 romerska mil) Att färdriktningen ändras och nu går mot norr har ingen betydelse för den sjöfarandes orientering. Denne följer ju kusten precis som förut, helt enligt den gängse principen för befintliga seglationsbeskrivningar. (Exemplet Reval – Normandie och STF:s forna vägappar).

Denna princip tycks inte Weibull känna till – märkligt såsom varande sin tids främsta kännare av medeltida förhållanden. Att det förhåller sig så framgår av att han ondgör sig över ”Adams sätt att lägga land efter land, område efter område längs det Baltiska havets bägge sidor.”

Rätt väderstreck

Västerhavet har **öster** om sig danerna och det baltiska havets mynning.

I **söder** når det ner till Frisland

I **norr** strömmar det förbi Orkneyöarna

.....
IV:10-b

Svenberg: säga mer om det baltiska **havets beskaffenhet**

Eftersom jag tidigare på tal om biskop Adaldags Gesta har omnämnt detta hav med utgångspunkt från Einhards skrifter.

Cuius freti mentionem cum supra

När Adam nu verkligen vill beskriva ”begreppet” det baltiska havet använder nu samma uttryck *freti* = sund/ström som han hade första gången, I:60, då han sade det **så kallade** baltiska havet

OBS: Lägg särskilt märke till **Svenbergs not 611**. Här tolkar Svenberg Adam precis som denne menat, men i själva översättningen har tolkningen av Baltiska havet blivit dagens Östersjön – och således inte bara den del som Adam avser: Södra Östersjön + Finska viken (+ Ladoga + ryska flodsystemet)

Citat ur 611: Det baltiska havet är således för Adam ett ”Bälte-hav”. d v s ett hav, som sträcker sig som ett bälte (jfr latinets balteus) mellan landområden. Det danska ordet ”Bälthavet” kommer närmare denna betydelse”

Börje S: Precis den betydelsen använder Peringskiöld i sin översättning 1718, som också översätter ’freti’ med sund. Inte hav!

Tolkningsfelet i 1984 års översättning kommer till tydligt uttryck när man inkluderar Bottenhavet och Bottenviken i det ”Baltiska havet”. Ett felslut som blir motiveringen till att man kan vrida Adams väderstreck hela 90 grader.

Jag ser det som helt klart att Svenberg, som ytterst står för översättningen, har fått ge med sig inför Tore Nyberg och övriga i forskarteamet

Hopblandningen av Västgoter / västgötar – östgoter ./ östgötar IV:21

OBS mycket viktig iakttagelser vid läsning av Odelman i Röster från svensk medeltid 2011-12-21

IV: 11

Baltiska havets utsträckning

2011-08-04

mare/maris: hav i allmänhet

sinus, sinum: grundbetydelse = bukt, (*finns i ordet sinuskurva*)

freti: sund

ponti, pontus: betyder hav i poetiskt sammanhang enligt lexikon: vida havet, havsvåg på svenska ex. ”detta vatten”

Varför använder den svenska översättningen enbart ordet ”hav”?

Adam menar ju att det inte är ett hav i traditionell mening! Han har klart deklarerat att det Baltiska havet består av: Hedeby med sitt dragställe eller sunden mellan Jylland och Sverige – del av Östersjön – Finska viken, floder, sjöar och dragställen i Ryssland.

Den ensidiga översättningen har bidragit till att senare forskare förvånats över Adams okunnighet om geografin när han påstår att Novgorod skulle ligga vid Östersjön!

Se även Zieglers kartor

Einhardts uppgift, att det baltiska havets (*sinum*) längd är okänd, har nyligen bekräftats genom en energisk insats av de tappra männen Gamle Wolf, danernas jarl, och Harald, nordmännens kung. Efter att trots resans stora besvär och under stora risker för sina följeslagare ha utforskat detta havs (*maris*) storlek, återvände dessa slutligen nedbrutna, förföljda både av stormar och pirater. Men danerna försäkrar att detta havs (*ponti*) utsträckning på längden ofta konstaterats av flera, och att några med förlig vind på en månad nått fram till Novgorod i Ryssland.

Vad angår bredden (*på detta hav – ponti - felstavat, BS*) anmärker Einhard att den ingenstädes överskrider hundra romerska mil men befinns vara smalare på många ställen.

Detta kan man se vid början av denna havsbukt (*sinus*), vars inlopp från oceanen mellan danernas udde Ålborg eller Vendel och Nordlandets klippor är så trångt, att båtar lätt kan segla över det på ett dygn.

När nu detta hav (*pontus*) har lämnat danerna område, sträcker det sina armar vitt och brett men drar ånyo ihop sig vid götarnas land.....

Obs här används - typiskt för Adam - **ponti 2 gånger** (ena felstavat till ponit) dvs det poetiska ordet ungefär på svenska ”detta vatten” – således ej **hav** men: havsvåg; ”sjö”

Men: när Adam i inledningen berättar om några tappra män som åtagit sig att utforska utsträckning av det hav, som folket kallade det Baltiska havet, använder han ordet **maris** – som annars bara använts några få gånger jämfört med 20-talet (?) sinus(sinum) i Adams text.

Drar ihop sig vid götarnas land mitt emot Wilzerna på sydkusten

Obs. **Hela Skandinavien läggs ner åt öster**

Konstaterats av flera att man med förlig vind nått enda fram till Novgorod

Bredden överstiger in hundra romerska mil

Inlopp från Oceanen vid Ålborg

När det lämnat danerna sträcker det sina armar vitt och brett

Se också min kommentar i IV:10

IV: 12

2011-08-04

”Runt om detta hav (sinum)”, säger Einhard, ”bor många olika folk. Danerna och sveonerna, som vi kallar nordmän, bebor nordkusten och alla öar i havet. (*utelämnat = samma som förut*) Vid kusten bor slaver, ester och åtskilliga andra stammar, bland vilka de viktigaste

Hyperboréerna

IV: 13

De första som bor vid mynningen av det omtalade havet (sinus), vid dess södra strand och åt vårt håll, är de daner

.... Detta är sista och största landområdet, som också utgör gränsen för denna havsarm (sinus) och där bor vinulerna.

IV: 14

freti = sund

supra = här öster – dock utan att vara väderstrecket öster

Men om vi vänder tillbaka till det baltiska havets (Baltici freti = Baltiska sundet) mynning i norr, möter vi först nordmännen, därefter (*deinde*) skjuter det danska landskapet Skåne fram, och öster därom (*supra eam tenso = fortsätt i samma riktning*) bebor götarna ett vidsträckt område upp till Birka.. Därefter (postea) kommer sveonerna, som härskar över stora landområden ända fram till Kvinnolandet. Öster (supra illas = ännu längre bort) därom säges Wizzer, mirrer, lamer, skuter och turkar bo, ända fram till Ryssland. Där slutar åter denna havsbukt (*ponti = ”vatten”*). Detta havs (*sinus*) kuster har alltså i söder tagits i besittning av slaver, i norr av svenskar....

ego: det vill synas som om historikerna gått i latinisternas ledband – eller tvärtom

Vem har hittat på att det skulle stå Öster? Jo Schmeidler!! se hans fotnot (s.242)

”2) Supra bedeutet östlich nach Björnbo S.161, N.2”

.....
– observera uttrycket – väderstrecken är ”**relativt länkade**”

till baltiska havets mynning i **norr**, möter vi först nordmännen, därefter skjuter det danska landskapet Skåne fram och **öster** därom bebor götarna ett vidsträckt område upp(*fram*) till Birka.

ego:Ordet **Supra** användes - ej ett konkret vädersträck -2 ggr i denna text

Schmeidlers fotnot: 2) *Supra* betyder *östlich nach Björnbo* (var har denne fått det ifrån?)
L.W: "Adam har gjort denna uppgift till sin utan att tilltro sig någon ändring.

ego: Mycket viktigt argument - varför vet inte Weibull att det står Supra = bortom, geogr sammanhang, har han inte själv analyserat latinska texten. ..

I överensstämmelse därmed lägger han land för land, område för område på andra sidan Danmark bredvid varandra från vester till öster". Redan uppgiften om Skånes läge i förhållande till Sverige är här karakteristisk. Skåne är, säger han, 'omgivet av hav på alla sidor, utom att en landremsa i öster förbinder det med Sverige och skiljer detta från Danmark' Helhetsbilden blir på detta sätt ur orienteringssynpunkt ren konstruktion. Endast undantagsvis spårar man en primär orienteringsuppgift bakom. Det sägs om Birka, att 'det ligger mitt emot slavernas stad Jumne' Mitt emot avser i ett sammanhang som detta, på ett avstånd som här, rätt väderstreck. Uppgiften vill ha sagt, att birka i Sverige, ett land som sträcker sig från vester till öster, ligger rakt norr om Jumne. Här sålunda norr närmast i vårt nordost, med andra ord i samma bemärkelse som hos Ottar och Alfred den store.

BS. Även här är det tydligt att LW vill få bevis för sin tes och därför använder ordet "rakt norr om Jumne", när Adam endast menar att Jumne ligger på den motsatta kusten av Baltiska havet. Precis som i exemplet med Ottar envisas LW med mer precisa väderstreck, som Adam inte använder.

Adam använder inget väderstreck alls!! **Gärna en undersökning av hur latinska texten är just där.** Men på så vis får han ytterligare ett bevis för att Adam inte har kontroll över väderstrecken.

Sveonerna behärskar stora landområden ända fram till kvinnolandet
Öster därom många folkslag fram till Ryssland

IV: 16

I denna havsarm (freti) finns många öar, som samtliga behärskas av daner och sveoner, vartill kommer några som hålls av slaverna. Den första av dessa öar är Vendel vid inloppet till detta hav, (freti) den andra är Mors

Holm (Bornholm) känd och säker ankarplats för dem som brukar vara till de vilda folkslagen och till grekisk-katolska områden

Under sveonernas välde Kurland?? längd av 8 dagsresor, grym befolkning

IV: 17

Man har dessutom upplyst mig om att flera andra finns i detta hav. (*ponto*)

Obs en not upplyser att i någon parallelltext står det porto = hamn.

- En *mycket intressant* sak i min argumentation för att *avskrivningar* kan *orsaka fel*

IV: 18

Av de öar som ligger vid slavernas kustland har jag hört att tre är märkligare än andra

IV: 19

Det finns också flera andra öar i detta hav (*ponto*), alla fyllda av vilda folkslag, och därför undviker de sjöfarande dem. Likaså berättar man att det bor amazoner vid dessa det baltiska havets (*Baltici maris*) kuster

IV: 20

Så mycket har jag haft att berätta om det baltiska havet (*sinu illo Baltico*) eller de vilda folkens hav. Så vitt jag känner till har ingen lärd man talat om detta, med undantag av ovannämnde Einhard. Men förmodligen är det detta hav, (*fretum = "vatten"*) tror jag, som med andra namn av romarna kallas de skytiska eller maeotiska träskan (*paludes*), geternas öken

.... slaviska samhället Jumne, och har lika långt till alla kuster vid detta hav. (*ponti*)

Birka gjordes till huvudort för många folkslag

Weibull: har inte förstått idén bakom beskrivningen av begreppet Baltiska havet

Det ligger i centrum av sveonernas land mitt emot Jumne vid Oder

Ett allvarligt fel enl. Weibull, men faktiskt rätt enligt modellen i Portolaner

IV: 21

Se även artikel om de Ripheiska berg

Enl. Solinus (300-talet) och Orosius (sekelskiftet 400) är de **Ripheiska bergen** källområdet för Elbe, således de sägenomspunna bergen norr eller nordost om Alperna

Sveberna bebodde den största delen av Germanien som sträcker sig ända till de Ripheiska bergen.

Där finns floden Elbe, som rinner upp på de nämnda fjällerna och flyter genom götarnas folkstammar ner till Oceanen (Vesterhavet enligt Peringskiöld). Den kallas Göta Elb (*tydligt Elbe*)

Se vidare anteckningarna om Ripheiska bergen bl.a Argument och idéer

ego: Adam berättar (*liksom parentetiskt*) om vad Solinus / Orosius sagt om **sveberna**, som befolkade Germanien där de bodde på var sin sida om floden Elbe och kallades väst- resp östgoter. Här är Adam osäker – svävar på målet - och tycks tro att **sveoner** är samma som folk som **sveberna**. (*här fordras uppenbarligen kvalificerad forskning*) Han återger vad sagesmännen 700 år tidigare visste om sveberna, bl.a. att floden **Gothelba** = latinsk stavning, svensk stavning 1984 = Göta Elb !!!) rinner upp i de Ripheiska bergen, som alltså sagesmännen identifierar med de bömiska bergen. (Elbe-Moldau börjar där). Adams beklagliga misstag tolkas i den svenska översättningen så att "gota elb" blir svenska Göta älv. Det blir visserligen inte rätt med västgoter och östgoter på var sin sida av Göta älv. Men lite fel bör man väl kunna tillåta när det är så gamla skrifter tycks Adam resonera.

(Jag är ännu inte alldeles säker på om det verkligen är Adam som svävar på målet. Det kan vara tolkaren. Det fordras en mycket grundlig examinering av latinska texten för att finna vilka ord som användes för 'goter' resp. 'göter' Det skulle inte förvåna mig om Adam har rätt och tolkare av latiner som har fel).

De Ripheiska bergen med sina märkliga folkslag är närmast legendariska i de gamla romarnas skildringar av norra och nordostliga Europa. Någon entydig placering av dem finns inte. Ibland har de identifierats med Uralbergen, vilket den osäkra Adam också gör på två ställen i sin berättelse och i ett fall säger den svenska tolkningen så.

Adams osäkerhet kan emellertid de svenska uttolkarna (vid översättningen 1984) utnyttja och på så vis få de Ripheiska bergen att bli den skandinaviska bergskedjan – där ju Göta älv mycket riktigt börjar !! Manöver kräver dock att man ändrar på Adams väderstreck, när han i kap 25 säger att de Ripheiska bergen ligger öster ut från Sigtuna. Adam måste ha fel. Där

kan ju inte de Ripheiska bergen ligga, man har ju nyss konstaterat att Göta älv kommer från Ripheiska bergen, dvs Skandinaviska bergskedjan.

I bakgrunden finns det emellertid en hjälpande hand. Man kan utnyttja den ca 100-åriga tesen att väderstreck i Norden måste vridas minst 45 grader för att passa in i verkligheten. Lauritz Weibull hade 1928 i en lång grundlig utredning fastslagit att det otvivelaktigt är så. (*Hans utredning är verkligen värd att läsa. Den finns på hemsidan både i sin helhet och med en kommenterad artikel.*)

Motiveringen till ändringen är (se 1984 års utgåvas kommentarer, Nyberg s. 319-320 och Hallencreutz s.365) att **Adam måste av påverkats av den "nordiska uppfattningen" och själv ändrat norr till öster. (således i den slutliga versionen.)**

Här gör jag ytterligare en intressant iakttagelse som torde vara den yttersta orsaken till valet att ändra väderstreck vid försöket att anpassa Adams text till verkligheten . Det gäller definitionen av begreppet "Det baltiska havet", ett namn som folken runt Östersjön påstås ha använt. Det finns två definitioner på begreppet: dels en nutida som omfattar hela havsområdet från inloppet Skagen – Marstrand till alla vikar och bukter, dels den som Adam av Bremen ger oss, och som det är viktigt att hålla sig till, när man tolkar det han säger. I Adams Baltiska hav ingår inte Bottenhavet och Bottenviken. Däremot ingår floden Neva, sjön Ladoga och ental ryska floder. Hans vattenområde är i själva verket namnet på en handelsväg eller färdväg som allmänt utnyttjades, en benämning som folken längs stränderna använde. Ett "bälte" som sträcker sig från väster till öster ända bort till Grekland, som han också kallar Ryssland. Ordet bälte har inte betydelsen av skärp eller gördel, utan den vi nu för tiden lägger i uttryck ett "oljebälte", något sammanhängande över ett stort vatten.

Adam berättar vad hans främsta sagesman sagt: Det är en havsbukt som sträcker sig från västerhavet mot öster. Av dem som bor vid denna bukt kallas den den baltiska, eftersom den sträcker sig som ett bälte ett långt stycke genom de skytiska länderna ända till de grekisk-katolska länderna.

Av den anledning förstår att Adam inte använder ordet mare = hav. Läs en större utredning på annan plats om hur man tolkat den latinska texten i vilken översättaren konsekvent använder hav/havet = mare, trots att latinska texten i 20-talet fall använder ord som sund, vik eller vattendrag. De som endast läser översättningen till svenska tror därför att Adam talar om ett hav. När han sedan på ett ställe (ka 25) hänvisar till Baltiska havet i hela dess utsträckning

Denna tolkning beror på en allmän missuppfattning i våra dagar av vad Adam menar med "det baltiska havet"

när man fortsätter färden på "det baltiska havet *i hela dess längd*".
sid 219

Mycket stort lovprisande av sveonernas / hyperboréernas moral

Göta älv – Elbe

Det verkar i själva verket vara Adam som har missuppfattat Lucanus. Det är märkligt att inte forskar-teamet framhåller att det är Adam som misstolkat saken. Eva Odelman har en fotnot i sin översättning i Röster från... i översättningen av Gothelba använder hon Göta älv, men förklarar att Lucanus avser Elbe.

Det är denna passus som jag tagit fasta på, när jag vidhåller att de Ripheiska bergen är de tjeckiska bergen ev. Karpaterna. En annan av de romerska författarna menar att dessa berg är Uralbergen

Lucanus avser helt klart att det är Elbe och inte göta älv (Röster från E.Odelman)

.....

IV:23

Svenberg/Nyberg:

Därpå sträcker sig Östergötland utmed ”det baltiska havet” (mare) ända till Birka.
Eva Odelman: Därbortom sträcker sig Östergötland utmed ”det så kallade Baltiska havet”
Odelman lägger in ”det så kallade” trots att ordet **illudo** egentligen anger ett mycket kraftigare avståndstagande från benämningen ”det baltiska havet”
illudo = lekfullt, lura, bedraga, gäcka, gå illa åt, förgripa sig på, skada, skymfa. Bland annat! Hon har egentligen felaktigt valt ”det så kallade havet” Hon har antagligen inte insett att Adam verkligen menar att det inte handlar om något hav. Hade hon gjort det så borde hon använt något ord närbesläktat med lexikonets ord.
Deinde Ostrogothia protenditur iuxta mare illud, quod Balticum vocant, usque ad Bircam
iuxta = intill, nära, iuxta mare = invid havet
quod = 'som' (här)
Eva Odelman. Docent i latin och redaktör för Glossarium till medeltidslatinet på Riksarkivet

IV:24

Mellan Nordlandet och Sveonernas land bor värmlänningar, finnvedingar och andra folk

IV:25

Jag skall nu ge en kort beskrivning av sveonernas land eller Sverige: i väster (**occidente**) innefattar der götarna och samhället Skara i norr (**borea**) värmlänningarna med skridfinnarna som styrs av Hälsingland, i söder (**ab austro longitudinem**) det förut omtalade baltiska havet, (**illius Baltici maris; am Rande steht von junger Hand**) i hela dess längd Där ligger det stora samhället Sigtuna, I öster (**ab oriente**) slutligen gränsar det till de ripheiska bergen, där det finns väldiga ödemarker och höga snömassor, och där flockar av vidunderliga människor hindrar ett ytterligare framträngande. Där finns amazoner, hundhuvuden, cykloper, som har ett enda öga i pannan, vidare de varelser som Solinus kallar himantopoder och som springer på ett ben, vidare de som tycker om människokött som föda. Därför undflyr man dem och **tiger också med rätta om dem.**

OBS. Jag tycker mig se att nästa mening inleder ett helt nytt kapitel! Vem har gjort kapitelindelningen? Jag har fått intrycket att indelningen i kapitel har gjorts i efterhand. Peringskiölds text 1718 har ingen kapitelindelning.

IV:25

Svenberg: ... ligger i söder det förut omtalade baltiska havet i hela dess längd
Odelman: i söder ligger det långsträckta Baltiska havet, som vi förut talat om. I öster gränsar det till de ripheiska bergen
Här använder Adam endast det baltiska ”maris” han har ju tidigare beskrivit det närmare som en ström eller sund.

IV:26 – IV:27 IV: 28

Uppsala templet

IV:29

Man kan segla på 5 dagar från Skåne till Sigtuna eller Birka

IV:31

Beskrivning av Norge och de Ripheiska bergen = Uralbergen
... sträcker sig till Nordens allra yttersta trakter, varifrån det också fått sitt namn. Men det tar sin början vid de klippor som skjuter ut i detta hav som brukar kallas det baltiska. (**freti quod**

balticum appelari) sedan dess kammar av mot norr, och när det har rundat den brusande Oceanens kust, slutar det till sist i de Ripheiska bergen, där också världen upphör, trött av ansträngningen.

IV:37

Oceanen finns flera andra öar, av vilka Grönland inte är den mista. Den ligger ännu längre bort i Ocaeanen, mitt emot Sveriges fjäll – Ripheiska bergen (iuga – i par med !?)
Se Adams placering av bergen i 31.